

Sygn. akt VIA Ca 312/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2010 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Zofia Markowska

Sędzia SA Maciej Kowalski (spr.)

Sędzia SA Marek Podogrodzki

Protokolant sekr. sądowy Edyta Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2010 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Biura (...) Sp. z o.o. w P.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 9 listopada 2009 r.

sygn. akt XVII AmA 34/09

I. zmienia zaskarżony wyrok

- w pkt I częściowo w ten sposób, że decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr (...) z 16 grudnia 2008 r. uchyla w pkt I. w ppkt 2,5,6,9,12,14 i obniża nałożoną w jej pkt III. na Biuro (...) Sp. z o.o. w P. karę pieniężną z kwoty 39 106 (trzydzieści dziewięć tysięcy sto sześć) złotych do kwoty 19 553 (dziewiętnaście tysięcy pięćset pięćdziesiąt trzy) złote,

- w pkt II w ten sposób, że koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi,

II. w pozostałym zakresie oddala apelację,

III. koszty procesu pomiędzy stronami za instancję odwoławczą wzajemnie znosi.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Biuru (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

I. na podstawie art. 26 ust. 1 powołanej wyżej ustawy uznał za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy, działania Biura (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., polegające na stosowaniu

we wzorcu o nazwie „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez Biuro (...) Sp. z o.o. postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

1. Pkt 1.5 (...) Cena imprezy jest wyrażona w PLN lub jest równoważnością kwoty podanej w USD lub EUR według kursu sprzedaży banku komercyjnego, z którego usług korzysta biuro (...), obowiązującego w dniu dokonania pełnej wpłaty albo dopłaty do pełnej ceny imprezy.
2. Pkt 1.12 Biuro (...) zastrzega sobie prawo odwołania imprezy, względnie świadczeń jeżeli ich realizacja jest utrudniona lub niebezpieczna z niezależnych od biura (...) powodów i okoliczności, takich jak działania lub zaniechania osób trzecich, nie uczestniczących w wykonaniu umowy, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć (decyzje władz państwowych, zamieszki, strajki itp.), bądź też przez siłę wyższą. W przypadku odwołania imprezy uczestnik może żądać wpisania go na listę uczestników innej imprezy lub zwrotu pełnej wpłaty (...) W wyżej wymienionych przypadkach uczestnikowi nie przysługuje odszkodowanie.
3. Pkt 1.13 W przypadku, gdy w imprezie turystycznej wykupione zostało mniej niż 80% przewidywanej ilości miejsc, biuro (...) zastrzega sobie prawo odwołania na piśmie imprezy na 7 dni przed datą jej rozpoczęcia. Uczestnikowi przysługują uprawnienia określone w pkt 1.12. Uczestnikowi nie przysługuje natomiast odszkodowanie.
4. Pkt 1.14 Biuro (...) zastrzega sobie możliwość zmiany miejsca odlotu i przylotu, trasy lotu (międzylądowania), rodzaju samolotu, przewoźnika i czasów lotu przed odlotem (...)
5. Pkt III.2 Opóźnienia: (...) Zmiana przewoźnika lotniczego, godzin wylotów i powrotów, o ile nie zmieniają ilości świadczeń (np. posiłków czy noclegów) nie stanowią zmiany istotnych warunków umowy i nie stanowią podstawy odstąpienia od umowy oraz innych roszczeń odszkodowawczych.
6. Pkt III.2 Podróż samolotem: (...) zastrzegamy sobie w nieuniknionych przypadkach prawo do zmian w świadczeniu usług w stosunku do warunków zawartych w umowie o ile podstawowa forma podróży zostanie zachowana. Chodzi przede wszystkim o rodzaj transportu, trasę lotu (możliwość międzylądowania), spółkę lotniczą, typ samolotu oraz plan lotu.
7. Pkt III.2 Zbiórka: (...) Niestawienie się na zbiórkę przed wyjazdem z kraju powoduje, iż Klient traci prawo do wszystkich świadczeń związanych z realizacją imprezy.
8. Pkt III.3 Pozostawione przedmioty: (...) nie możemy jednak zagwarantować ich odzyskania lub przyjąć odpowiedzialności finansowej za ewentualne straty.
9. Pkt IV.1 (...) ewentualne reklamacje należy zgłaszać niezwłocznie, w terminie 24 godzin od zaistnienia sytuacji będącej źródłem reklamacji na piśmie do pilota/rezydenta (...)
10. Pkt IV.3 (...) Biuro(...)zobowiązuje się do rozpatrzenia reklamacji oraz udzielenia Uczestnikowi odpowiedzi w formie pisemnej najpóźniej w ciągu 30 dni od daty otrzymania reklamacji.
11. Pkt IV.5 Biuro (...) nie będzie dokonywało zwrotu wartości świadczeń, które nie zostały wykorzystane z przyczyn leżących po stronie Uczestnika, z wyłączeniem działania siły wyższej, jak np. spóźnienie się na zbiórkę, awaria środka transportu przy imprezach z dojazdem własnym, dłuższy niż przeciętny czas indywidualnego przekraczania granic, skrócenie pobytu, rezygnacji z części lub całości z przyczyn innych niż określone w pkt 11.2. imprezy.
12. Pkt IV.8 Uczestnicy zobowiązani są do pokrycia kosztów ewentualnie wyrządzonych przez siebie szkód w trakcie trwania imprezy w miejscu ich powstania. Za szkody wyrządzone przez osoby niepełnoletnie odpowiadają ich opiekunowie.
13. Pkt IV.10 Podczas trwania imprezy biuro (...) nie bierze na siebie odpowiedzialności za: c) opóźnienia spowodowane warunkami atmosferycznymi, strajkami.

14. Pkt VI Uwagi: Biuro (...) Sp. z o.o. nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne zmiany, które mogły nastąpić po tym terminie oraz za ewentualne błędy powstałe przy aktualizacji strony internetowej. Zawarte w cenniku ceny mogą ulec zmianie

i nakazał zaniechanie ich stosowania.

W pozostałym zakresie postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów umorzył.

Nałożył na Biuro (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. karę pieniężną w wysokości 39.106 zł płatną do budżetu państwa.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK stwierdził, iż wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych przez organizatorów turystyki działających na terenie województwa (...) pod kątem zgodności z przepisami art.

385¹-385 Kodeksu cywilnego, z uwzględnieniem klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oraz

z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych. W ogólnych warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez Biuro (...) w P. (dalej: Przedsiębiorca lub Spółka) zawarto postanowienia, które naruszały

zbiorowe interesy konsumentów, co uzasadnia postawienie Przedsiębiorcy zarzutu stosowania postanowień umownych uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniało nałożenie kary wysokości 39.106 zł (słownie: trzydzieści dziewięć tysięcy sto sześć zł), co odpowiada w przybliżeniu 0,6% przychodu Przedsiębiorcy w 2007 r. i równocześnie stanowi około 6% kary maksymalnej.

Odwołanie od decyzji Prezesa w zakresie pkt I i II decyzji wniosło Biuro (...) Sp. z o.o., wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji w zaskarżonej części. Wywodziło, że nieprawidłowo uznano za praktykę naruszającą zbiorowe interesy stosowanie postanowień wzorca, których treść różni się od treści klauzul wpisanych do rejestru, a odmiennosc ta jest bardziej złożona niż przestawienie szyku wyrazów lub ich zamiana.

Biuro (...) sp. z o.o. negując zasadność zarzutu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów kwestionowało zasadność część nałożenia kary finansowej, a równocześnie z daleko idącej ostrożności, na wypadek nie uznania przez Sąd przywołanej w odwołaniu argumentacji, kwestionowało również jej wysokość.

Wskazywało, iż wymierzona kara stanowi ponad 25 % jego rocznego dochodu, a konieczność jej zapłaty w znacznym stopniu wpłynie na kondycje finansową Spółki i może skutkować koniecznością ograniczenia zakresu prowadzonej działalności, a tym samym ograniczenia zatrudnienia, co z pewnością nie było celem organu administracji.

Pozwany wnosił o oddalenie odwołania podnosząc, iż w świetle utrwalonego orzecznictwa sądowego, Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie praktyki określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do przedsiębiorcy, który nie był stroną postępowania sądowego zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. W uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. sygn. akt III SZP 3/2006, Sąd Najwyższy kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu wskazał, że stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru. Podnosił, że Prezes Urzędu analizując treść spornych warunków uczestnictwa nie dokonał nadmiernie rozszerzającej wykładni i tym samym naruszył zasadę swobody umów.

Sąd Okręgowy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 9 listopada 2009 r. wydanym w sprawie XVII AmA 34/09 oddalił odwołanie.

Wskazał, że stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uznać należy stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. (III SZP 3/06) Sąd ten stwierdził, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone, wpisanych do rejestru klauzul, może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Dotyczy to klauzul, które nie będąc identyczne z postanowieniami wzorca wpisanymi do rejestru, wywołują ten sam skutek, a wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz powołanej wyższej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r., postanowienia wzorca, wskazane przez pozwanego w decyzji, podlegają ocenie pod względem treści oraz skutków jakie wywołują w obrocie z konsumentami, a nie ocenie w kontekście całości wzorca umowy „w określonym układzie praw i obowiązków strony umowy”.

Wskazane w decyzji Prezesa UOKiK postanowienia wzorca są tożsame co do treści oraz skutków jakie wywołują w obrocie z konsumentami z postanowieniami uznаныmi za niedozwolone wpisanymi do rejestru.

Ad. pkt I.12 wzorca - postanowienie to uznać należy za tożsame z treścią klauzuli wpisanej pod poz. 1491 i 1327 rejestru, bowiem wyłącza odpowiedzialność organizatora za niewykonane lub nienależyte wykonanie umowy. Artykuł 11 a ust 1 ustawy o usługach turystycznych zawiera zamknięty katalog okoliczności wyłączających odpowiedzialność organizatora za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy tymczasem powód zastrzega sobie prawo do wyłączenia odpowiedzialności z siebie tylko wiadomych powodów posługując się zapisem „itp.”. Określenie „itp.” pozwala organizatorowi na wyłączenie jego odpowiedzialności zarówno z przyczyn niezależnych od niego jak i przez niego zawinionych. Zastrzeżenie we wzorcu o „itp” okolicznościach wyłączających odpowiedzialność organizatora za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy rozszerza katalog okoliczności wskazanych w art. 11 ust 1 ustawy o usługach turystycznych, a tym samym jest sprzeczne z tą ustawą.

Ad. pkt I.14 wzorca - postanowienie to jest identyczne z wpisany pod poz. 1328 rejestru zatem wypełnia dyspozycję art. 24 ust 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad. pkt III.2 wzorca (opóźnienia, podróż samolotem) - postanowienia te przyznają przedsiębiorcy prawo do jednostronnej zmiany istotnych warunków umowy, dokonania wiążącej interpretacji umowy, pozbawiają konsumenta prawa możliwości odstąpienia od umowy.

Wskazać przy tym należy, iż zmiana ilości świadczeń wg powoda nie stanowi zmiany istotnych warunków umowy. Zdaniem Sądu zmiana jakości świadczeń na niekorzyść konsumenta również stanowi istotną zmianę warunków umowy. Zawężenie odpowiedzialności organizatora tylko do ilości świadczeń stanowi naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 2 kc. Postanowienie to zastrzegając uprawnienie powoda do zmiany umowy „w nieuniknionych przypadkach” narusza dyspozycję art. 385³ pkt 9 k.c.

Ad. pkt III. 2 wzorca - zapis, iż niestawienie się na zbiórkę przed wyjazdem z kraju pozbawia konsumenta prawa do wszystkich świadczeń związanych realizacją imprezy - uznać należy za tożsame z treścią klauzul wpisanych pod poz. 1009, 10042 rejestru bowiem pozbawia konsumenta prawa do zwrotu świadczeń w każdym przypadku niestawiennictwa na miejscu zbiórki, naruszając zasadę ekwiwalentności świadczeń stron umowy (art. 385³ pkt 12 k.c.).

Ad. pkt III.2 wzorca - postanowienie to wyłącza odpowiedzialność organizatora za przedmioty pozostawione przez klienta w hotelu w każdym przypadku, bez względu na to, czy było to spowodowane wyłącznie z przyczyn wskazanych

w art. 11a ust. 1 ustawy o usługach turystycznych co narusza dyspozycje art. 474 k.c. oraz art. 385³ pkt 2 k.c. tak jak klauzule wpisane do rejestru pod poz. 217, 997 i 607.

Ad pkt IV.1 wzorca - postanowienie wzorca odwołując się do zgłaszania reklamacji w terminie 24 godzin na piśmie bądź faxem do organizatora jest identyczne z treścią klauzuli wpisanej do rejestru pod poz. 991, podobnie jak postanowienie z pkt IV.3 wzorca o identycznej treści jak klauzula wpisana do rejestru pod poz. 530.

Ad pkt IV.8 wzorca - postanowienie zobowiązujące uczestników imprezy do pokrycia kosztów wyrządzonych przez siebie szkód w trakcie trwania imprezy w miejscu ich powstania kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy tak jak klauzula wpisana do rejestru pod poz. 768 wskazująca na obowiązek zapłaty przez uczestnika za wyrządzone szkody z własnych środków w miejscu powstania szkody.

Ad. pkt VI wzorca - postanowienie wyłączające odpowiedzialność powoda za błędy w przekazywanych konsumentom informacjach co do warunków umów (błędy powstałe przy aktualizacji strony internetowej) uznać należy za tożsame z treścią klauzul wpisanych do rejestru pod poz. 539, 845 odnoszących się do błędów w przekazywanych konsumentom informacjach w katalogach i drukach.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do art. 106 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu ukaranego przedsiębiorcy. Dochód pozostały po uwzględnieniu kosztów uzyskania przychodu nie może mieć zatem decydującego wpływu na wysokość wymierzonej kary, bowiem w sytuacji, gdyby przedsiębiorca nie osiągnął dochodu lub poniósł straty – Prezes UOKiK zostałby pozbawiony możliwości egzekwowania swoich decyzji.

Wymierzając karę w sprawie niniejszej Prezes Urzędu uwzględnił fakt, iż pozwany po raz pierwszy naruszył przepisy ustawy oraz wziął pod uwagę jego sytuację ekonomiczną.

Okoliczność, iż w postępowaniu administracyjnym Prezes UOKiK nie wskazał klauzul, na które powołał się następnie w zaskarżonej decyzji nie uzasadniała uchylenia decyzji skoro powód dopuścił się zakazanej praktyki.

W ocenie Sądu kara w wysokości 0,6% przychodu pozwanego (przy ustawowej maksymalnej wynoszącej 10% wysokości przychodu) jest karą minimalną i adekwatną do jej funkcji represyjnej.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód Biuro (...) Sp. z o.o. w P..

Wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

#.

- art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż postanowienia wzorca umownego stosowanego przez powoda są tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego,

II. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności:

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie w uzasadnieniu orzeczenia części postanowień zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK, nie wskazanie z jakimi klauzulami wpisanymi do rejestru są identyczne lub tożsame postanowienia stosowane przez powódkę, a równocześnie oddalenie odwołania powódki od decyzji Prezesa UOKiK w całości.

Wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie zaskarżonej decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w zaskarżonej części, a ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, iż powódka nie dopuściła się naruszenia zbiorowych interesów, a ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i zmianę zaskarżonej decyzji w zakresie wysokości nałożonej kary poprzez jej zmniejszenie do 0,02 % przychodu powódki za każde zasadnie zakwestionowane postanowienie,

II. zasądzenie od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego przed sądami obu instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo uzasadniona.

Postanowienia pkt 1.12 warunków uczestnictwa (pkt I ppkt 2 zaskarżonej decyzji) o treści: Biuro (...) zastrzega sobie prawo odwołania imprezy, względnie świadczeń jeżeli ich realizacja jest utrudniona lub niebezpieczna z niezależnych od biura (...) powodów i okoliczności, takich jak działania lub zaniechania osób trzecich; nie uczestniczących w wykonaniu umowy, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć (decyzje władz państwowych, zamieszki, strajki itp.), bądź też przez siłę wyższą. W przypadku odwołania imprezy uczestnik może żądać wpisania go na listę uczestników innej imprezy lub zwrotu pełnej wpłaty (...) W wyżej wymienionych przypadkach uczestnikowi nie przysługuje odszkodowanie” nie jest tożsame z postanowieniem (pozycja 1149 rejestru) o treści: „Organizator z powodu przyczyn od siebie niezależnych i niezawinionych (decyzje władz państwowych, działanie siły wyższej, brak wymaganego minimum uczestników, niemożność spełnienia świadczenia) zastrzega sobie prawo do anulowania imprezy, zmiany terminu i programu imprezy (nie później niż 7 dni przed rozpoczęciem imprezy). Organizator nie ponosi z tego tytułu żadnych kosztów, a klientowi nie przysługuje prawo do odszkodowania z tytułu tych zmian. Organizator ma obowiązek niezwłocznie powiadomić uczestnika o w/w zmianach, a ten powinien w terminie trzech dni od uzyskania informacji zaakceptować zmiany bądź zrezygnować z uczestnictwa w imprezie składając pisemne oświadczenie”. Dotyczy to również postanowienia o treści: (...)zastrzega sobie prawo do odwołania imprezy z przyczyn od niego niezależnych (decyzje władz państwowych, działanie siły wyższej, zamieszki, strajku itp.). Uczestnik otrzymuje z tego tytułu zwrot pełnej wpłaty, natomiast nie przysługuje mu odszkodowanie” (klauzula wpisana w pozycji 1327 rejestru).

Worzec odwołuje się do utrudnionej lub niebezpiecznej realizacji świadczeń z niezależnych od biura powodów i okoliczności natomiast postanowienie wpisane do rejestru (pozycja 1149) do przyczyn niezależnych i niezawinionych przez organizatora.

Worzec jako niezależne powody i okoliczności wskazuje działanie lub zaniechanie osób trzecich nie uczestniczących w wykonaniu imprezy jeśli tych działań nie można było przewidzieć ani uniknąć (decyzje władz państwowych, zamieszki, strajki, itp.) bądź siłę wyższą. Postanowienie wymienia natomiast decyzję władz państwowych, działanie siły wyższej, brak wymaganego minimum uczestników, i niemożność spełnienia świadczenia. W przeciwieństwie do wzorca wprowadza termin anulowania imprezy, zmiany jej terminu bądź programu. Worzec przewiduje, że uczestnikom nie przysługuje odszkodowanie natomiast postanowienie mówi o jakichkolwiek kosztach. Postanowienie wprowadza również termin powiadomienia uczestnika o zmianach oraz termin do zaakceptowania przezeń zmian bądź rezygnacji z uczestnictwa w imprezie.

Natomiast postanowienie wpisane w rejestrze w pozycji 1327 mówi jedynie o przyczynach niezależnych – decyzjach władz państwowych, działaniu siły wyższej, strajkach itp. Worzec z kolei kwalifikuje decyzje władz państwowych, zamieszki, strajki, jako działania lub zaniechania osób trzecich, nie uczestniczących w wykonaniu umowy, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć odrębnie natomiast odwołuje się do siły wyższej.

Postanowienie pkt III. 2 (pkt I ppkt 5 zaskarżonej decyzji) z podtytułem „opóźnienia”, zgodnie z którym „... Zmiana przewoźnika lotniczego, godzin wylotów i powrotów, o ile nie zmieniają ilości świadczeń (np. posiłków czy noclegów)

nie stanowią zmiany istotnych warunków umowy i nie stanowią podstawy odstąpienia od umowy oraz innych roszczeń odszkodowawczych”; oraz postanowienie pkt II.2 z podtytułem „podróż samolotem (pkt I ppkt 6 zaskarżonej decyzji) zgodnie z którym: „(...) zastrzegamy sobie w nieuniknionych przypadkach prawo do zmian w świadczeniu usług w stosunku do warunków zawartych w umowie o ile podstawowa forma podróży zostanie zachowana. Chodzi przede wszystkim o rodzaj transportu, trasę lotu (możliwość między lądowania), spółkę lotniczą, tym samolotu oraz plan lotu” nie są tożsame z postanowieniem o treści: (...) zastrzega sobie możliwość zmiany: miejsca odlotu i przylotu, trasy lotu (międzylądowania), rodzaju samolotu, przewoźnika i czasów lotu, na krótko przed odlotem”, które to zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją nr 1328.

Postanowienia wpisane do rejestru są bardziej lakoniczne, dotyczą zmian „na krótko przed odlotem” nie odwołują się do „zachowania podstawowej formy podróży”.

Zapis pkt IV. 1 pkt I ppkt I 9 zaskarżonej decyzji o treści: „... ewentualne reklamacje należy zgłaszać niezwłocznie, w terminie 24 godzin od zaistnienia sytuacji będącej źródłem reklamacji na piśmie do pilota/rezydenta lub do wskazanego w programie lub na voucherze przedstawiciela biura A. za granicą, bądź faksem do organizatora imprezy (...) Pilot, rezydent lub lokalny przedstawiciel biura A. nie są uprawnieni do uznania roszczeń klienta” nie jest tożsamy z postanowieniem o treści: „Ewentualne reklamacje należy zgłaszać w terminie 24 godzin od zaistnienia sytuacji będącej źródłem reklamacji, na piśmie do pilota (rezydenta biura lub do skazanego w programie lub na voucherze) skierowaniu przedstawiciela Biura za granicę, lub w kraju, bądź faxem do organizatora imprezy. Nie wniesienie reklamacji pisemnej w trakcie trwania imprezy powoduje uniemożliwienie naprawienia szkody przez biuro”.

Trafnie wskazuje apelacja, że klauzula niedozwolona w odróżnieniu od wzorca zawiera wskazania, iż „nie wniesienie reklamacji pisemnej w trakcie trwania imprezy powoduje uniemożliwienie naprawienia szkody przez Biuro.

Postanowienie pkt IV.8 warunków uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez Biuro (...) Sp. z o.o. o treści: „Uczestnicy zobowiązani są do pokrycia kosztów ewentualnie wyrządzonych przez siebie szkód w trakcie trwania imprezy w miejscu ich powstania. Za szkody wyrządzone przez osoby niepełnoletnie odpowiadają ich opiekunowie” nie jest tożsame brzmieniem klauzuli wpisanej do rejestru pod pozycją 768 o treści: „Uczestnicy odpowiadają za wyrządzone szkody z własnej winy, za które mają obowiązek zapłacić niezwłocznie, z własnych środków w miejscu ich powstania”.

W klauzuli niedozwolonej w odróżnieniu od wzorca przewiduje się obowiązek niezwłocznego zapłacenia szkody.

Postanowienie pkt VI (pkt I 14 zaskarżonej decyzji) o treści: „ Biuro (...) Sp. z o.o. nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne zmiany, które mogły nastąpić po tym terminie oraz za ewentualne błędy powstałe przy aktualizacji strony internetowej. Zawarte w cenniku ceny mogą ulec zmianie” nie jest tożsame jest w swym znaczeniu z postanowieniem wpisanym do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w pozycji nr 539, który dotyczy katalogów nie zaś stron internetowych.

W omawianym powyżej zakresie zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego uznać należy za niezasadny.

Powyższe postanowienia stosowane przez Biuro (...) Sp. z o.o. nie są bowiem identyczne, ani też nie cechują się jedynie „nieznacznie zmodyfikowaną treścią”, polegającą na wprowadzeniu zmian o charakterze kosmetycznym, przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów” w stosunku do treści postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpisanym do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 kodeksu postępowania cywilnego, i w konsekwencji nie wywołują identycznych skutków prawnych jak klauzule już widniejące w rejestrze.

W szczególności wskazać należy, iż brzmienie postanowień stosowanych przez Biuro (...) Sp. z o.o. odbiega wyraźnie od treści postanowień wpisanych do rejestru, a odmienności te nie mają charakteru jedynie kosmetycznego, leksykalnego, a zatem brak jest podstaw do stwierdzenia ich tożsamości treściowej.

Skutki prawne powyższych postanowień stosowanych przez Biuro (...) Sp. z o.o. nie są identyczne ze skutkami postanowień zamieszczonych w rejestrze, a zatem nie można przyjąć, iż są to postanowienia o tożsamej treści.

Z powyższego względu zaskarżona decyzja podlegała zmianie poprzez jej uchylenie w pkt I ppkt 2, 5, 6, 9, 12 i 14. W konsekwencji o połowę, zważywszy na zakres uwzględnienia odwołania, podlegała obniżeniu nałożona na powoda kwota pieniężna.

Koszty procesu zważywszy na jego wynik, podlegały wzajemnemu zmniejszeniu.

Dalej idąca apelacja podlegała oddaleniu.

W odniesieniu do pozostałych klauzul prawidłowo Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że wprowadzenie przez powoda do stosownych klauzul zmian o charakterze kosmetycznym, polegających np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, w sytuacji gdy zmiany te nie prowadziły do zmiany istoty klauzuli uzasadnia to uznanie, że dopuścił się on w tym zakresie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Apelacyjny w tym zakresie podziela ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego i uznaje je za własne.

Wprowadzając instytucję nieuczciwych klauzul umownych oraz szczególne postępowanie odrębne w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone ustawodawca kierował się względami ochrony interesu konsumentów oraz bezpieczeństwa i należytego poziomu etycznego obrotu gospodarczego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, "Wokanda" 2006 nr 7-8, s. 18). Natomiast wprowadzając instytucję praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca krajowy, wzorem ustawodawcy wspólnotowego, zamierzał zwiększyć skuteczność zakazu stosowania klauzul umownych, które zostały wpisane do rejestru nieuczciwych postanowień umownych.

Sąd Okręgowy prawidłowo zaakceptował stanowisko Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów również w odniesieniu do postanowień I.13 oraz IV. 3 (pkt I ppkt 3 i 10 decyzji).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny działając na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.

bk